

15. Макаренко А. (1958). Деякі висновки з мого педагогічного досвіду. Твори. У 7-ми т. т. 5: Загальні питання теорії педагогіки. М: АПН РРФСР. 397 с.
16. Медушевський В. (2010). Про закономірності та засоби художнього впливу музики. М: Музика. 254 с.
17. Про затвердження професійного стандарту «Педагог (педагогічна діяльність у сфері дошкільної, початкової загальної, основної загальної, середньої загальної освіти) (вихователь, вчитель)»: наказ Мінпраці України від 18.10.2013 № 544н 80.
18. Ожегов С. (1990). Артистизм. *Словник української мови: 70 000 слів* / під. ред. Н. Ю. Шведової. 22-ге вид. Київ: Українська мова. С. 36.
19. Розенштейн М. (1924). Театральне мистецтво у педагогічній практиці. Шлях освіти.. № 11-12 (21). С. 103-125.
20. Словник сучасної української літературної мови/під. ред. Т. Ф. Єфремової. К: ІНФРА. 1991. С. 1209.
21. Тюменева Т. (2015) Артистизм педагога-музиканта у системі його професійних компетенцій: дис. канд. пед. наук: 13.00.02. Казань. С. 170.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ТА КУЛЬТУРИ ФІЗИЧНОЇ

Леонід Житомирський

старший викладач

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Проблема духовної та фізичної культури та їх ролі у становленні творчо обдарованої особистості у студентському віці постає, як актуальна у декількох аспектах. Перший з них полягає у з'ясуванні факту та особливостей впливу феномена духовності та фізичної культури на особистість, як суттєвого, поряд з традиційним виховним впливом сім'ї та системи освіти. Другий аспект пов'язаний з глибоким усвідомленням розвивального потенціалу духовної та фізичної культури, як чинника становлення особистості, і кращим використанням цього потенціалу для її зростання і самоактуалізації.

Отже метою статті є теоретичне обґрунтування концепції інтеграції духовного та фізичного виховання студентської молоді у процесі особистісно - професійного розвитку.

Проблеми духовності та розвитку духовної культури особистості у теоретичному і прикладному плані займалися такі спеціалісти, як: Ш. Амонашвілі, І. Бех, В. Величко, І. Зазюн, О. Киричук, В. Киричук, О. Колісник, В. Кремень, Н. Ничкало, В. Онищенко, В. Рашковська, О. Хаустова, Д. Чернілевський, Ж. Юзвак та ін.

Сучасні науковці психологи М. Дьяченко і Л. Кандилович трактують духовність, як вищі прояви внутрішнього світу особистості, що виявляються в людяності, сердечності, доброті, щирості, чесності, відкритості для інших людей, широті поглядів, ерудиції, культурі,

загальному розвитку особистості, інтелігентності, що утворює її духовний потенціал.

У фундаментальних психологічних дослідженнях Е. Помиткіна щодо проблеми розвитку особистості, духовність відповідно трактується, як «специфічно людська якість, що характеризується усвідомленням загальної єдності й зумовлює прагнення людини до гармонії внутрішнього і зовнішнього світу, спрямовує особистість до реалізації у власному житті ідеалів Краси, Добра та Істини» [5].

В останні роки об'єктом пильної уваги суспільства в багатьох розвинених країнах стають різні аспекти поведінки людини щодо свого здоров'я.

Найвище призначення фізичної культури та спорту – служити засобом виховання всебічно та гармонійно розвиненої особистості. У системі виховання є чинниками впливу як на фізичний розвиток людини, та й у його духовний світ, створюючи додаткові можливості формування активної життєвої позиції людини, її високоморальної поведінки. Фізкультурно-спортивна діяльність справедливо вважається одним із життєдайних джерел самовдосконалення, самовираження та самоствердження особистості.

Численні дослідження підтверджують, що фізкультурно-спортивні заняття у вузі ефективно сприяють вихованню у студентів найважливішої моральної риси – колективізму. Це відбувається тому, що в заняттях реалізується потреба людини у спілкуванні з людьми, близькими за інтересом до роду занять, причому в обстановці емоційної піднесеності, розкнутості та невимушеності. У таких умовах легко формується почуття дружби, взаємовиручки, взаємної відповідальності. Не можна недооцінювати роль фізичної культури у формуванні дисципліни праці та навчання через механізм виховання зібраності, колективності, вміння концентрувати увагу, що набувають у процесі змагань, командних ігор, занять фізичними вправами.

Фізична досконалість як ідеал, до якого можна лише наблизитись, передбачає і гармонію фізичних якостей, і здоров'я, і красу тіла. Тому у процесі формування гармонійно розвиненої особистості студентів велику роль відіграє взаємодія фізичного вдосконалення не лише з моральним, але й з естетичним вихованням. Ще Аристотель писав, що основним принципом гімнастичного виховання слід вважати прекрасне, а М.Г. Чернишевський зазначав, що людське тіло – найкраща краса Землі.

Студенти сприймають як гарну хорошу поставу, легкість та граціозність рухів, правильні, гармонійні пропорції тіла – якості, що формуються у процесі фізичного вдосконалення. Заняття фізичними вправами, спортом виховують прагнення до завершеності, доцільності, чистоти та злагодженості рухів. В них закладено естетичний елемент, інакше вони були б відкинуті. Гегель говорив, що «...у справді культурних людей зміна постаті, спосіб тримати себе й усіляких зовнішніх проявів має своїм джерелом високу духовну культуру».

Вплив фізичної культури на духовну студентів найбільш ефективно відбувається за допомогою проведення у вузі масових спортивних

Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій

змагань, які є найважливішим стимулом фізичного вдосконалення учнівської молоді. Мета цих змагань не лише у досягненні якогось спортивного результату. Їхнє головне призначення – викликати позитивні емоції, принести радість спілкування, самовдосконалення, зміцнити здоров'я, відчувати щастя подолання самого себе. Їхня найважливіша духовно-моральна роль і в тому, щоб виховувати у студентів чесність, справедливість, повагу до суперників, а якщо це командне змагання, то й почуття колективізму, взаємодопомоги, товариства. У формуванні фізичних здібностей та здоров'я, як основи інтелектуального розвитку людини, істотну роль відіграє наявність у нього потреби у фізичному вдосконаленні, на вироблення якої впливають усі сторони його духовного життя: знання, мораль, світогляд, емоції, інтелект, цільові установки тощо. Це і є той самий «місток» між культурою фізичною та духовною.

Звичайно, фізична культура не є панацеєю від усіх бід і можливості її не можна переоцінювати. Але не можна і недооцінювати. Привабливість, емоційність, оздоровчий ефект фізкультурно-спортивних занять, почуття радості, можливість людського зближення і спілкування, сприятлива для цього обстановка розкутості – у сумі не просто заміна сурогатного настрою, а природне духовне та фізичне здоров'я, елемент повноцінного людського щастя.

Необхідною умовою гармонійного формування духовної та фізичної культури, що визначають цілі, зміст та способи здорового способу життя студента, може розглядатися освітнє середовище вузу.

На етапі розвитку суспільства необхідно приділяти особливу увагу питанням виховання майбутніх фахівців, орієнтованих як на професійну діяльність, так і на фізичну досконалість, моральну чистоту, естетичну свідомість і духовне багатство – ті якості, гармонійне поєднання яких є основою всебічно розвиненої особистості майбутнього спеціаліста. Зміни, що відбуваються у суспільно-політичному житті, впливають на процес виховання молодого покоління та вимагають підвищеної уваги до ролі та значення людського фактора, що передбачає формування цілісної, духовно багатой та фізично досконалої особистості [3, с. 8].

Велике значення при цьому мають вищі навчальні заклади, де у процесі залучення студентів до різних видів освітньої, суспільної та професійної діяльності формуються світоглядні та пізнавальні інтереси, естетичні уявлення та поведінкові норми особистості. Професійна діяльність в умовах сучасного динамічного життя висуває також підвищені вимоги до психофізичного стану молодого людини. Отже, фізична підготовка необхідна для зміцнення здоров'я майбутніх спеціалістів, підвищення їх розумової та фізичної працездатності, професійної придатності до майбутньої діяльності, естетична – для забезпечення духовного розвитку та гармонії особистості [1, с. 62]. Форма організації процесу фізичного виховання у ЗВО повинна забезпечувати якнайбільше можливості для освоєння кожним із студентів цінностей фізичної культури відповідно до індивідуальних задатків, здібностей,

особистісних установок, потреб та інтересів, рівня фізичного виховання та підготовленості [2, с. 5].

Ефективне управління процесом інтеграції духовної та фізичної культури студентів вузів має здійснюватися на основі науково обґрунтованого планування, організації та контролю за їх діяльністю. В основі управління лежить покроковий зворотний зв'язок відповідно до етапів і логіки даного процесу. У цьому результативність управління зростає, коли контроль викладача поєднується із самоконтролем, самоврядуванням студентів.

Враховуючи вищевикладене, можна дійти висновку, що фізична культура та спорт за силою на формування особистості висувуються на одне з найважливіших місць. Тому необхідна подальша інтеграція фізичної культури та культури духовної. Нині роль фізичної культури та спорту зростає не тільки у оздоровленні людей, і перш за все підростаючого покоління, а й у моральному, естетичному, духовному, патріотичному та міжнародному їх вихованні, у підготовці до продуктивної праці та обороні своєї країни [4, с. 136].

1. Абросимова Г. В. (1991) Интегративно-компонентный подход к процессу подготовки будущих учителей к педагогическому творчеству. Новые исследования в педагогических науках. № 1. С. 62-64.

2. Бикмухаметов Р. К. Интеграция физического и духовного воспитания студентов педвузов. URL: <http://portalus.ru>

3. Ермолаева Т. Н. Содержание и сущность понятия «эстетико-физические качества личности». URL: <http://oaji.net/articles/2015/690-1437487632.pdf>

4. Материалы 1-й Международной конференции. (1993). Винницкий государственный педагогический институт. 186 с.

5. Помиткін Е.О. (2007). Психологія духовного розвитку особистості: монографія. Київ: Наш час. 280 с.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З УЧНЯМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Ольга Замашкіна

к. пед. н., доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Діти з особливими освітніми потребами в умовах шкільного простору потребують постійної уваги та турботи з боку як вчителів, так і спеціалістів – соціального педагога і психолога, які у будь-який час спроможні надати кваліфіковану тактовну допомогу як самій дитині, так і її батькам, а якщо цього потребують, й вчителям.

Фахівці освітньої галузі безпосередньо беруть участь у розвитку власних навичок для того, щоб бути компетентними у будь-яких питаннях і спроможними вирішувати проблеми соціально-економічного середовища. Наразі, інклюзивна освіта є найбільш актуальною